

İBADETLERDE İHLAS

Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ecmâin ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü:

Fekale Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

النَّاسُ يَعْمَلُونَ بِالْخَيْرِ وَإِنَّمَا يُعْطُونَ أَجُورَهُمْ عَلَى
قَدْرِ عُقُولِهِمْ

En-nâsü ya'melûne bi'l-hayri ve innemâ yu'tevne ücûrahüm alâ kadri ukûlihim.

Bu hadîs-i şerîfte peygamber sallallahu aleyhi vessellem buyuruyor ki;

En-nâsü ya'melûne bi'l-hayri. İnsanlar hayır işlerini yaparlar, hayır işlerler, hayır yaparlar. Amma aynı hayrı yapsalar bile.

Ve innemâ yu'tevne ücûrahüm. Ve ecirleri onlara verilir.

Alâ kadri ukûlihim. Akıllarının, izanlarının, irfanlarının, şuurlarının kuvvetine göre ecirleri verilir. Çok şuurlu bir müslümansa çok sevap verilir. Şuuru azsa az verilir. İdraki genişse, irfanı derinse çok sevap verilir. İrfanı sığsa, anlayışı kıtsa az sevap verilir. Kendisi ibadete verişi ihlâsı çoksa çok sevap verilir. O

bakımdan da geriye az sevap verilir. Aynı işi işliyorlar.

Şimdi biz burada otuz kişi kadar namaz kıldık. Her camide de böyle bir sürü insan namaz kılıyor. Hacca milyonlarca insan geliyor. Hac yapıyorlar, hepsi hac yapıyorlar, hepsi tavâf yapıyor, Müzdelife'ye, Arafat'a gidiyor, taşlama işlemini yapıyor filan.

Ama sevap aynı mı veriliyor?

İki buçuk milyon hacı var. Sevabı iki buçuk milyona böl hepsine eşit dağıt mı diyor Allah meleklerine?

Hayır. O ibadetleri yaparken duyguları ne kadar temizse, şuuru ne kadar derinse, niyeti ne kadar safıysa, edebi ne kadar yüksekse ona göre mükâfatı veriliyor. Aynı imamın arkasında namaz kılan, aynı namazı kılan iki kimseden birisi bir alır birisi bin alır diye hadîsleri okumadık mı daha önceden?

Okuduk. Aynı namazı kılıyor. Fark şuurda. O halde şuurumuzu derinleştirmeye, ihlâsımızı artırmaya, dikkatimizi ibadete, itinamızı daha çok yapmaya gayret edelim. Bir namaz kılıyoruz. Bir abdest alıyoruz. Abdesti alırken alıştan alışa fark var. Namaz kılarken fark var.

Ne diyor Yunus Emre?

*Ganî Mevlam nasip etse varsam ağlayı ağ-
layı*

İhram bezini belime sarsam ağlayı ağlayı

Şimdi ben Yunus'un bu şiirini düşünürüm hep. Size de söyledim daha önceden. Hangimiz ihram bezini belimize bağlarken ağladık hacca gidenlerden. Bu duygu işte. Herkes ihram bezini beline bağlıyor ama güle oynaya, yahu şurası sarktı, burası kalktı, hayır ya güzel bağlayamamışsın şurasını düzelt, şakalaşarak filan ama böyle ağlayarak ihram bezini bağlama.

Delil yapışsa elime lebbeyk öğretse dilime

İhram bezini belime sarsam ağlayı ağlayı

Ne kadar güzel. Ne kadar temiz duyguları var. Ne kadar insan dinledikçe böyle içi hoş duygularla doluyor.

Bir çoban bir çiçeği eline alıyor, bakıyor, bakarken gözlerinden yaşlar döküyor.

Ya Rabbi! Sen şu dağda kendi kendine biten şu çiçeğe şu renkleri nasıl vermişsin?

Şu kokuyu nasıl vermişsin? Şu tadı nasıl vermişsin?

Bu arı bu balı nasıl yapıyor?

Bu kuş bu yuvayı nasıl yapıyor?

Bunlar doktorsuz nasıl yavruluyorlar?

Nasıl yumurtluyorlar?

Nasıl yavrularını büyütüyorlar?

Bakkal yok, kasap yok, çarşı yok, pazar yok. Çıkıyorlar sabahleyin yuvalarından aç, akşama tok geliyorlar. Ne kudret!

Sonra Ya Rabbi! Ya Rabbi! Denizlerden suları alıyorsun, havaları çıkartıyorsun, rüzgara ittirtiyorsun, dağlardan aşağı döktürüyorsun, şakır şakır şakır şakır bardaktan boşanırcasına yağmurlar yağıyor, ırmaklar, nehirler, dereler şarıl şarıl şarıl şarıl akıyor, ağaçlar nasibini alıyor, yapraklar titriyor, böyle yağmur damlaları geldikçe üstüne seviniyor hem de böyle yapıyor gelen damlaları da köküne doğru çekiyor yani yaprakların yapılışında gelen yağmuru köküne doğru sevk edecek bir de şekil var. Bakıyorsun ooh hepsi memnun, hepsi hoş, çiçek açıyor, çiçeğine cazibeler yapmak için koku tat veriyor, arıyı davet ediyor, arı geliyor, arı buradaki tozlara ayağını bulaştırıyor, öteki çiçeğe gidiyor, o tozları ona bulaştırıyor, tozlaşma dediğimiz, döllenme dediğimiz meyvanın olması için gerekli işlemi yapıyor.

Yani şu kainattaki olaylara dikkatle bakarsan ne incelikler ne güzellikler ne ibretler ne hikmetler ne sanat ne kudret var. İşte onları anlayan onları anlayan çok şeyler anlayıp çok

derinlere gidiyor, çok yükseklere çıkıyor. Anlamayan da işte öyle geliyor öyle geliyor. Gafil geliyor gafil göçüyor. Hiçbir şeyden haberi yok. Kimisi Cenâb-ı Hakkı bile bilemeden, âlemlerin rabbine ibadet etmeden gidiyor. Şu taşa neden tapıyorum demiyor. Şunu insanlar yaptı besbelli demiyor. Ben buna ne hürmet ediyorum demiyor. Bunun benim istediğime ne yapabilir ki demiyor. Dünyanın her yerinde tarihin her çağında insanlar aldanmış inanç yönünden. Şaşırır şaşırana.

Allah bizim aklımızı sağlam akl-ı selîm eylesin. Çünkü herkesin bir aklı var ama hepsinin aklı sakat. Selîm değil. Sakat akıl. Filozofların akılları en sakatı.

Nerden belli?

Bu filozofun dediğini ötekisi yalanlıyor. Onun yanlışlığı ortaya çıkıyor. Ondan sonra gelen bunu tepeliyor. Bunu yerin dibine batırıyor. Ondan sonra gelen onu tepeliyor onu yerin dibine geçiriyor. Yalancıların şeyi oyalamaları. Millet onu okuyor bunu okuyor amma fikirler söylemişler ya incir çekirdeğini doldurmaz filan. Anlayamıyorlar şu dünyayı, şu hayatı, şu yeri göğü yaratan Allahu Teâlâ hazretlerinin

varlığını göremiyor, kör, gözleri sakat, akılları anlayamıyor.

Allah bize iman vermiş çok şükür elhamdülillah. Bizi bu imandan mahrum etmesin. Mümini kâmil olarak yaşamak nasip etsin. Hakiki akl-ı selîm, safî, temiz akıl versin. Her şeyi olduğu gibi görelim.

Allahümme hallisnâ mine'l-iştigâli bi'l-melâhî. Ve erinâ hakâyika'l-eşyâ'i kemâhî.
(Lâmiî Çelebi)

Diyor Molla cami bir kitabında böyle dua etmiş.

Bizi boş şeylerle uğraşmaktan kurtar Ya Rabbi! Her şeyin hakikatini olduğu gibi görme basiretini ihsan eyle diyor. Allah o basireti cümlemize ihsan eylesin. Yoluna güzel gidelim. İbadeti güzel yapalım.

a. İlim Öğrenmenin Önemi

النَّاسُ رَجُلَانِ: عَالِمٌ وَمُتَعَلِّمٌ هُمَا فِي الْأَجْرِ سَوَاءٌ
وَلَا خَيْرَ فِيمَا بَيْنَهُمَا مِنَ النَّاسِ

En-nâsü racülâni âlimün ve müte'allimün hümâ fi'l-ecri sevâün ve lâ hayra fî-mâ beynehümâ mine'n-nâsi.

Abdullah İbn Mes'ûd radiyallahu anhdan rivayet edilmiş bu ikinci hadîs-i şerîf.

Peygamber efendimiz sallallahu aleyhi vessellem buyuruyor ki;

İnsanlar iki adamdan ibarettir. Âlim bilen ve müteallim ve öğrenen. Öğretmen ve öğrenci. Bunlardır kıymetli olandır. Öğreten öğrettiği için sevap kazanıyor. Bilgi sahibi olduğu için. Fâzıl, âlim, kâmil olduğundan. Öğrenen de ondan o bilgileri alma faaliyetinde olduğu için sevap kazanıyor.

Ve hümâ fi'l-ecri sevâün. Bu ikisi sevap bakımından eşittir. Hoca da aynı sevabı alıyor. Talebede alıyor. Aynı sevabı alıyor. Çünkü o da hoca olacak ilerde. O da çalışacak ki mükâfatı çok olacak ki çalışsın o da hoca olsun. Allah çok mükâfat veriyor.

Allah bize çocuklarımız âlim yetiştirmeyi nasip etsin. İlim mekteplerine gönderelim. İlmi öğretilim. Hafız yetiştirelim. Din âlimi yetiştirelim. Nasıl olsa kazanç görüyorsunuz kazanılıyor. Okumadan da kazanılıyor. Tahsil yapmasa da insan bir mesleği tuturdu mu kazanabiliyor. Mühim olan ahiretini de kurtarmaya yarayacak olan gerekli bilgileri kazanmak.

Lâ hayra fî-mâ beynehümâ mine'n-nâsi.

Bu âlimle mütealim arasında, öğretenele öğrenen arasında başka insanlar, bir sürü insan vardır, say say çeşit çeşit onlar da hiçbir hayır yoktur.

Lâ hayra fî-mâ beynehümâ mine'n-nâsi.

Bunların arasındaki, bunların dışındaki bu en yüksek bu ona doğru giden insan, bunların arasındaki öteki insanlarda bir hayır yoktur. Yani kebabçıda hayır yoktur, berberde hayır yoktur, terzide hayır yoktur, çiftçide hayır yoktur, mühendiste hayır yoktur, profesörde bilmem ne de bilmem ne de bilmem ne de, *lâ hayra* hiçbir hayır yoktur. Ancak öğreniyorsa hayır var, öğretiyorsa hayır var.

Öğrenme yolundayım hocam. Yani ben terziyim, ben çiftçiyim, ben köylüyüm, ben emekliyim, ben bilmem memurum vs. tamam. O zaman sen öğren dinini öğrenmeye giriş. Başka bir şeyler öğrenmeye o zaman sevap kazanırsın. Bilen de bildiğini öğretsin.

Benim de size mesela Arapça öğretmem lazım. Hadîs öğretmem lazım. Tefsir öğretmem lazım. Yani öğretmem gereken bilgileri öğretmem lazım. Gece gündüz durmamam lazım.

Bir Hüsrev hocadan bahsediyor arkadaşlar. İslami eğitimin yasaklandığı devirde, kırk beşlerden önce, gazetelerde dini tefrikaların kesildiği engellendiği zamanda, dinin adının anılmadığı zamanda, tarih kitaplarından İslam tarihi bölümünün çıkartıldığı öğretilmediği zamanda, camilerin saman deposu yapıldığı zamanda, satıldığı zamanda, gayrimüslimlere satıldığı zamanda, cami vakıflarının, evkâfın, meşrutaların satıldığı zamanda, Hüsrev hoca harıl harıl harıl harıl harıl ilim öğretirmiş kim isterse. Sabah, öğlen, ikindi, akşam, yatsı, boynuna ders öğretirmiş. Hatta kızlardan birisi, bir kısmı toplanmış. Demişler ki bizim başka vaktimiz yok. Acaba hocamız bize ders verebilir mi? Onlara da sahur ayırmış veya sahurdan sonrayı ayırmış, onları da reddetmemiş. Başka zamanımız müsait değil yani. Allah rahmet eylesin. Nur içinde yatsın.

Bu Yaşar Tunagöl hoca vardı. O anlatıyor. Şeyhlere çok kızardı diyor. Hüsrev hoca rahmetullah aleyh. Şeyhlere çok kızarmış. Bunlar sömürüyor kandırıyor aldatıyor diye atar tutarmış. Amma Yaşar Tunagöl hocayı, Yaşar Tunagöl kendisi anlatıyor. O da tapu kadastro da öğrenciymiş. Tapu kadastro meslek okulunda

emlakçı olacak. Onu okurken bunun dersine gidiyormuş yani. Onun elinden tutmuş Abdülaziz hoca rahmetullahı aleyhe kendi eliyle götürmüş. İşte hakiki şeyh budur demiş. Buna bağlan demiş Yaşar Tunagöl de bağlanmış. Kendisi böyle anlatıyor. Yani sahtelerine kızıyor. Hakikisine de kendisi götürüyor.

Bu Ferruh Bozbejliler bilmem vs vs. meşhur siyasiler, bazıları bazıları bazıları, ismini böyle şey yapsanız, meşhurlar hepsi ondan okumuşlar. Sonra baya ortaya çıkmışlar, baya milliyetçi olmuşlar, hizmetler yapmışlar filan.

Ya öğretici olacak, muallim, âlim olacak. Ya da müteallim olacak, öğrenci olacak. Bu işe var gücümüzle çalışacağız. Ya çocuklarımızı oturtacağız önümüze, oku bakalım, hadi bakalım evladım, sabrederseniz öğrenirseniz birinciye şu var, ikinciye şu var, istediğiniz alacağım bilmem ne falan öğreteceğiz. Ya hocaya vereceğiz kendimiz bilmiyorsak, öğretemiyorsak. Hoca öğretir. Yerimiz yok, yerimiz yok, yurdumuz yok. Tamam yer de oluyor, yurt da oluyor. Yavaş yavaş Allah hepsini veriyor. Bugün müjdeli bir günümüz elhamdulillah. Sekiz dönümlük bir araziyi, bir ibadet yerini satın almayı imzayı bastık. İşlemler başladı. Paraları

ödeyince iş bitecek. Settlement dediğimiz bize geçme işi tamamlanacak. Elhamdülillah.

Allah nasip etsin. Seyhan'la biz sizden habersiz gittik. Beş yüz binlere bir başka yere teklifte bulunduk. O da öyle kocaman salonlu bir şey. Vermezseniz biz bir şeyler çaresine bakacağız. Evimizi bankaya götüreceğiz, göstereceğiz, taksidini ödeyeceğiz, yapacağız inşallah.

Bu sene her ay bir tane cami açma sözüümüz var cemaat olarak. Kotku cemaati, İskender paşa cemaati, Es'ad Coşan cemaati her ay bir tane cami açacağız dünyada. Vazifemiz var.

Şimdi Dubbo bir. Griffith iki. Melbourne'den işte bir iki haber gelecek. Ama mayıs ayına girdik, beşinci aya girdik. Beş tane cami olması lazımdı. Bir de buna imza attık şimdi. Belki işte belki eksikiz. Belki Melbourne'liler çalıştırsa belki bir şeyimiz var. Eksiksek koşturacaksınız ne yapalım.

Evet ve üçüncü hadîs-i şerîf.

b. Üstünlük Taattedir

النَّاسُ سَوَاءٌ كَأَسْنَانِ الْمُشْطِ وَإِنَّمَا يَتَفَاضَلُونَ
بِالْعِبَادَةِ؛ وَلَا تَصْحَبَنَّ أَحَدًا لَا يَرَى لَكَ مِنَ الْفَضْلِ
مِثْلَ مَا تَرَى لَهُ

En-nâsü sevâün ke-esnâni'l-müşti ve innemâ yetefâdalûne bi'l-'ıbâdeti ve lâ tashabenne ehaden lâ yerâ le-ke mine'l-fadli misle mâ terâ lehû.

Sehl İbn Sa'd hazretlerinden rivayet edilmiş olan üçüncü hadîs-i şerîf.

Peygamber efendimiz buyuruyor ki;

En-nâsü sevâün. Bütün insanlar eşittir. Tüm insanlar, zengini, fakiri, kölesi, hürü, hepsi eşittir.

Ne gibi?

Ke-esnâni'l-müşti. Mim şe ti müşti, tarak demek, tarağın dişleri gibi bütün insanlar eşittir, hepsi eşittir. Ömer ağayla Mehmed Ali. Mahmutla Aslan, Kaplanla Tavşan, neyse hepsi eşit, hepsi eşittir.

Ve innemâ yetefâdalûne. Tarağın dişleri gibi birbirinin benzeridir, eşittir. Ancak

birbirlerinden üstünleşirler, birbirlerine fark yaparlar, üstün gelirler.

Nerde?

Bi'l-‘ibâdeti. İbadette üstünlük sağlarlar. Şu ibadet eder ötekisinden üstün gelir, bu daha çok zikir yapar berikisinden yukarı çıkar, bu daha çok hayır yapar daha yükseğe çıkar, ibadette farkları meydana gelir, gayretine göre farklar meydana gelir. Bu çok önemli bir şey. Bu bin dört yüzyıl önce peygamber efendimizin zamanında söylenmiş olan bu söz, çok mühim bir söz. Yani o kadar mühim ki, duvarlara yazılacak levha haline getirilecek ve hakkında konferans verilecek, gazetelere makale yazılacak kadar önemli. Çünkü peygamber efendimizin zamanında insan hakları yoktu. Bütün hak, seilahiyet, güçlü, kuvvetlinin elindeydi. Parası olan, güçlü olan, parasız güçsüz olanı eziyordu. Hatta kabileyi basıyordu esir alıyordu. Şimdi kabileyi bassan da esir alamazsın.

Neden?

Devletler var, hukuk gelişmiş, insan hakları var, kimse köle edilemez vs falan demişler ama eskiden Avrupalılar Afrikadaki köyleri basıp, güçlü, kuvvetli, pazulu erkekleri alıp Amerikaya götürüyorlardı, tarlalarda

çalıştırıyorlardı ve bir de insan muamelesi yapmıyorlardı ve bir de hitap ederken de köpek diye hitap ediyorlardı. Bunların filmlerini gördük yani veya siz de gördünüz, duydunuz neyse.

Peygamber efendimiz diyor ki; insanlar tarağın dişleri gibi eşittir birbirine hem de o devirde hem de köleliğin olduğu devirde, efendiyle kölenin aynı sofrada yemek yemesini tavsiye ediyor. Çok önemli bunları ezberleyip söyleyeceksiniz yani.

İkinci nasihati bu hadîs-i şerîfindeki yani hadîsin birinci bölümünde bu bilgiyi veriyor.

Ve lâ tashabenne ehaden. Sakın ahbaplık etme! Şöyle bir insanla ki, böyle bir insan şimdi söyleyeceği insanla sakın ahbaplık etme.

Lâ yerâ le-ke mine'l-fadli misle mâ terâ lehû. Senin ona baktığın zaman onda gördüğün fazilet, üstünlük gibi o da sana baktığı zaman seni faziletli ve üstün görmüyorsa öyle bir insanla ahbaplık etme. Senin onu sevip saydığı gibi o da seni sevip saymıyorsa bir insan onunla ahbaplık etme.

Neden?

İnsanlar eşittir de ondan. O niye senin ona bakışın gibi bakmıyor, niye seni hor görüyor,

sen onu faziletli görüyorsun da o niye seni faziletli görmüyor, sana o gözle bakmayan, eşit gözle bakmayan, senin sevdiğini gibi seni sevmeyen, senin saydığın gibi saymayan, senin değer verdiğin gibi sana değer vermeyen bir kimseyle ahbaplık etme. İnsanlar ne kusuru var yani, hepsini Allah, kusurlusunu da Allah yaratmış, kusurundan dolayı bir insanı suçlayamazsın ki, falanca adam saf, akli ermiyor, söylüyorsun söylüyorsun kafasına girmiyor, ne yapalım, Allah yaratmış, o kadar kabiliyet vermiş, sen leb demeden leblebiyi anlıyorsun, elektronik beyin gibi beynin çalışıyor, sana da o zekayı Allah vermiş, elhamdülillah, çok şükür. Sana onu vermiş çok şükür, ona vermemiş, gene sana çok şükür ki seni onun gibi yapmamış, e sen de onu hor görme, hakir görme, o da Allahın kulu, Allah onu öyle yaratmış, var bir sebebi.

Bazen bir saf insan cennete girer hem de hesapsız girer, bazen de çok zeki bir adam işini ibadetini güzel yapmadığı için cennete giremez. Dünyadaki kıvrak zeka yetmiyor, Allah'ın sevdiği kul olması gerekiyor, Allah'ın sevdiği kul olmayınca ahirette mahvolur. Dünyada nasıl olsa hasta olacaksa, reisi cumhurlarda hasta

oluyor, firavunlar da hasta oluyor, nemrutlarda hasta oluyor. Sağlıklı olacaksa herkes sağlıklı olabiliyor, mutlu olacaksa mutlu oluyor da, mutsuz olacaksa bi kraliçe giyotinin altında kafası kesilebiliyor. Marie Antoinette mıydı neydi Fransız ihtilalinde kafası kesilen, Avusturalyalı prenses, ne sevinerek gelin gitti Fransız sarayına, bilmem kaçınca Lui'nin eşi olarak ondan sonra kafası giyotinle kırt kesildi. Giyotin ağır şeyi bıçağı çekiyorlar yukarıya, başını buraya koyuyorlar, ipini bırakıverince ölüyor, yukardan aşağı bir iniyor, balta filan ne demek, kadıncağızın başı zaten aşağıda, kırt kafası gitti. Hani kraliçeydi, işte bahtı olmadı mı olmuyor, ne olacak bu dünya. Firavun denizde boğuldu. İran şahı ülkesinden kaçtı, Mısır da üzüntüler içinde kahroldu, öyle öldü. Nemrut burnuna sinek girdi, kafasına tokmak vurdura vurdura öldü. Yani mühim olan Allah'ın rızasının kazanmak.

Allah bize sevdiği kul olmayı nasip etsin. Nasıl lütuf edecekse lütfetsin. Nerden kurtaracaksa bizi o sebeplerini bilir. Bizi yanlış yoldan kurtarsın, doğru yola çeksin. Mümini kâmil eylesin. İmanı bütün eylesin. Amelemizi salîh eylesin. Sevdiği kul eylesin. Evliyâsı arasına

katsın. Cennetine derleyip, toplayıp, tıksın bizi de lütfuyla keremiyle, derleyip toplayıp tıkıver Ya Rabbi!

Sübhâneke lâ ilme lenâ illâ mâ allemtenâ inneke ente'l-alîmü'l-hakîm. Sübhâne rabbînâ rabbi'l-izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alâ'l-mürselin ve'l-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn.

el-Fâtiha.

Derleyip, toplayıp tıksın bizi de lütfuyla keremiyle, derleyip toplayıp tıkıver Ya Rabbi!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

